

13.

– Bilmek, bilme yetisi taşıdığımanın bilinciyle var olan aklın kendi üstündeki eylemini içinde var olduğu çevre ve süreçte sürdürmesi edimidir.

A. El Tayr

1638, İstanbul – Zindanda

Hiçbir zaman zindana atılmadığı, hiçbir şehirde birkaç aydan fazla yaşamadığı biliniyor. Döneminin kaynaklarında eserlerinden söz edildiğine rastlamak çok zor. Bu alıntı ona ait olduğu sanılan bir sayfanın derkenarıdır. Metinden o sırada yaşlı olduğu, aşk acısı ve eklem ağrısı çektiği anlaşılıyor.

Kitabın Arasından Düşen Kâğıt Parçası

Sahafta sayfaları şöyle bir karıştırırken fark etmemiştim. Eve dönerken metroda da birkaç sayfa okudum, o sırada yine görmedim. Kareli bir not defterinden koparılmış bir kâğıt parçasıydı. İkiye katlanmış, kitabın içine rastgele sokuşturulmuş.

Kitabın başında bir teşekkür vardı, sonra insanın gözünü korkutacak kadar uzun bir önsöz, çevirenin bir yazısı, bir sunuş, ıvır zıvır. Belki sonuna kadar okumazdım bile. O zaman bu kâğıt parçasını da hiç göremezdim tabii.

Çok yorgundum, koltukta uyuyakalmışım. Kapı çalınca yerimden fırladım. Kitap kucağımdan kaydı, yerden alırken arasından düşen kâğıdı buldum. Üstünde, “Bu öznesi belirsiz cümlenin her aklıma gelişinde..” yazılıydı, ortadaki derin kat izine rastlayan birkaç kelime okunmuyordu. “...kaçtığını düşünüyorum.”

Gelen Veysi’ydi. Çıktık, bir meyhanede oturduk, kitabı anlattım. “Girişte bir kaza var. Kasıtlı olduğunu bilmezlikten geldiğimiz karşılaşmalar gibi. Sonra birbirine bağırın insanlar...”

Buna son vermenin tek yolu vardı, çekip gitmek. O da kapıyı çarpıp çıktı. Asansörün düğmesine bastı. Kapı arkasından açılır da tartışma merdiven aralığına taşar diye düşünerek beklemekten vazgeçti. Çantasını omzuna taktı, çabucak basamaklara yöneldi.

Sokak karanlıkçaydı. Biraz önce çiseleyip geçen yağmurun kokusu yükseliyordu yerden. İçini çekip hızlı adımlarla caddeye doğru yürüdü. Taksi durağına yaklaşırken önce sert bir fren sesi duydu. Ara sokaktan çıkan beyaz bir otomobil dönerken hızını alamayıp ıslak yolda kaydı, müşteri bekleyen taksi sırasının sonunda, dönemece en yakın olana arkadan çarptı. Taksi şoförleri oturdukları barakadan dışarı fırladılar. Otomobili kullanan adam araçtan indi. Bağırışlar yükseldi. Yakındaki evlerin pencerelerinde meraklı birkaç gölge belirdi.

Çantasını öteki omzuna aldı. Kaza yapan araçların başında biriken kalabalığın yanından geçerken dönüp bakmadı. Karşı köşedeki telefon kulübesinden kız kardeşini aradı.

— Canım, ben Elvan, –dedi.– Gelip beni alır mısın?

— Neredesin abla? Hayırdır, bu saatte?

— Ortaköy'deyim. Yolun sağından Beşiktaş'a doğru yürüyeceğim, –diye cevap verdi.– Beni yoldan al, konuşuruz.

Beyaz otomobili kullanan genç adam sesini yükseltmeden, kısa cümlelerle konuşuyordu.

— Yeter ama. Kaza işte. Zararı ödeyeceğim. Evim şurada. Komşu sayılırız.

— Nerede oturuyorsun? –dedi biri.

Adam taksi durağının bir altında, caddeye bağlanan sokağı gösterdi.

— Biriniz benimle gelsin, şurada. Yarın sabah hesaplaşalım.

Yaşlıca bir şoför,

— Tamam, –dedi. Yanındakilere döndü.– Haydi uzatmayın. İsmail, sen beyle git, adresi al.

Kadın hâlâ istifini bozmadan arabada oturuyordu. Adam kapıyı aralayıp,

— Nüvit gitme, –dedi,– seni götüremem şimdi.

Kadın taksiyle de gidebileceğini söyledi.

— Sonra konuşuruz, –dedi,– çok önemli değil.

İndi. Sıranın başındaki aracın yanında durup işaret etti. Taksi şoförü geldi, ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Nüvit'in arabaya bindiğini görünce direksiyona geçti.

— Beşiktaş'a, –dedi Nüvit.

Adam arkaya dönüp,

— Beşiktaş'a? –diye tekrarladı.

— Evet.

Camı açıp sigara yaktı, taksi Elvan'ın yanından geçti.

Selim evin önünde cüzdanından bir kartvizit çıkardı, kendisiyle birlikte gelen genç şoföre uzattı.

— Yarın görüşürüz, –dedi.

Şoför karta şöyle bir baktı.

— Ne bileyim senin olduğunu, –diye homurdandı.
Sükûnetini korumak için bütün gücünü harcayarak,
— Evim burası, gördün işte. Yarın gelip zararınız neyse ödeyeceğim, –diye cevap verdi Selim.– Tamam mı şeker kardeşim?

Ağzından çıkan şeker sözünün tadından midesi bulandı. Duvara yaslanarak merdivenleri çıktı. Kapıyı kapatıp iki kez kilitledi. Kusar gibi sövdü mırıldanarak. Kendisini bir koltuğa attı, epeyce sonra telefona uzandı. Nüvit'in evi cevap vermiyordu. Saate baktı. “Yolda olmalı,” diye düşündü. Zaten söyleneni dinlemeden, işe yaramaz bir sürü lafı tekrarlayacağız.

— Ne oluyor böyle Nüvit?

— Kendine hâkim olamaz mısın hiç? İstemiyorum işte, bitti.

— Çok sevilmek zor geldi demek.

— Hep çok sevildim. Senden önce de.

Tekrar arama tuşuna basıp bekledi. Karşıdaki telefon yeniden uzun uzun çaldı, açılmadı. Sehpanın üzerinde duran kitabı aldı. Bakışları cümlelerin üzerinde dolaşırken kelimelerin arasındaki boşluklar büyüdü, sayfadaki yazılar eridi. Harfleri örten puslu tabakayı silmek ister gibi elini kâğıdın üstünde gezdirdi. Yeniden numarayı çevirdi. Kalktı, çalışma masasından not defterini alıp günlerdir aklına gelip giden, ne zaman yazmak istese vazgeçtiği cümleyi karaladı. Sayfayı kopardı, kâğıdı ikiye katladı, kitabın içine sokuşturdu. Telefonun tekrar arama tuşuna bir daha bastı.

— Kendine hâkim olamaz mısın hiç? –diye söylendi.

Yanındaki sodaya uzandı, bardakta bir parmak kalmış içkiye ekledi. Bir yudum alıp yüzünü buruşturdu, götürüp lavaboya döktü. Elbiselerini çıkarmadan kendisini yatağa attı.

“Ne zaman başka bir şey yazacaksın Tayr,” dedi Veysi.

“Bunu yayıncı olarak mı soruyorsun?” dedim.

“Kim olarak sorduğumu biliyorsun.”

Garsonu çağırıp içki istedi. Bana döndü.

“Cevap vermeyecek misin?” diye sordu.

“Vermeyeceğim,” dedim.

“Metni yazdırın da bu,” dedi. “Verilmeyen cevaplar.”

Hesabı ödeyip kalktık. Gözden kayboluncaya kadar arkasından baktım. Hatırlıyorum. Eve dönmekten vazgeçtim. İskeleye gidip bir köşeden denizi seyrettim. Bir dolmuş motoru geliyordu. O iskeleye yanaşınca, yolcularımı almış, karşıya geçmek için bekleyen öteki motor geri geri gidip iskeleden ayrıldı, dönüp uzaklaştı. Aklım bir yandan geriye doğru saniyeleri sayıyordu yine. Beklemeyeceğim artık, geldiğini gördüğüm şu tekne iskeleye yanaştıktan sonra dönüp gideceğim dedim kendi kendime.

Eve girer girmez telefon çaldı. Ağırdan aldım, açmadım. Şu anda evde değilim. Sinyalden sonra not bırakırsanız ararım. Ama söz vermiyorum.

“Tayr telefonu aç,” dedi Rifat Karataş, “oyun oynamayı bırak lütfen. İki gündür teyple konuşmaktan sıkıldım.”

Güldüm. Arayanlara verilen cevabı daha uzun tutmalı. Doğrulanmak ihtiyacınızı evet karşılayacaksa bire, hayır için ikiye basın, belki için sonra bir daha arayın.

Açıp, “Efendim?” dedim.

“Ne var Tayr, ne oluyor?” diye sordu. Cevap beklemeden, “Yarım saat sonra gelirim, konuşuruz,” diye ekledi.

“Gelin,” dedim, “gelin, konuşuruz.”

Kapıyı çaldığında hâlâ ortalığa çekidüzen vermekle uğraşıyordum. Elindeki torbaları uzattı. “Biralara benim,” dedi gülerek, “rakı sana.”

Odaya göz gezdirdi. Bir koltuğun üstündeki kitapları yere koyup oturdu, soru ekleri yutulmuş uzun bir konuşmaya girişti. Anlatıklarının çoğunu hatırlıyordum. Çabucak geçen günleri, bitmeyecekmiş gibi gelen geceleri, sabaha karşı bir ucundan aydınlanmaya başlayan gri gökyüzünü –ah fecr-i kâzib– ve korkudan bıkmışlığı. Hepsini. Peki, ya sonra? Ne için? Üstünü çizip düzeltiyorum. Buna Türkçede niçin denir. Ama vurgu kayboluyor. Oysa üstünden bu kadar zaman geçince ne olduğu ne yüzden olduğundan daha önemli.

“Bütün bunlardan sonra...”

Adını anmak istemediğim ölümlerin arasından kaçmanın utancını gizleyerek eline yapıştırdığım genç bir sevgili ve terk edilme korkusunu ölüm korkusundan daha ürkütücü hâle getiren tutku aynı zamanda

bir tehdit aracı. Dolu mu bilinmeyen bir tabanca, pencereden sarkan bedeni boşluğa bırakıp bırakmayacağı belirsiz bir yarım tutuş, koptu kopacak bir pervaz.

“Sizin olmayan zamanı küçümsemekten vazgeçtiğiniz zaman insanları anlayabilirdiniz,” dedi.

Bir cümlede ikinci defa geçen zaman kelimesinin üstünü çizdim. Vazgeçtiğinizde. Bütün anlam kayboldu. Vazgeçtim. Bir ok çıkarıp Suna'yı uyarmak için yanına sahil yazdım. Bunu görünce değişikliğin yanlış olduğunu, yapılmaması gerektiğini anlayacak.

“Ya kendisini?” diye araya girdim. Devam edeceğimi sanarak susup bekledi. Ben de sustum. Omuz silkti.

“Bu soru konuyu çok farklı bir yere taşıyor. Kendisi ya da başkası. İnsanın bir noktada durup işte birini tamamladım, şimdi sıra ötekini anlamakta diyeceği bir iş değil bu.” Ayağa kalkıp odanın içinde dolaştı, masamın yanında durup göz ucuyla kâğıtlarıma baktı.

“Okuyabilir miyim?” diye sordu. Olur anlamında bir el işareti yaptım, konuşmak zor geldi. Yüzüne keyifli bir gülümseme yayıldı, üstten birkaç sayfa aldı, çabucak göz gezdirdi.

“Hep hoşuma gitmiştir,” dedi, “bir oyunun kostümsüz provasını izlemek gibi.” Hızlı hızlı çevirdi, umduğunu bulamamış gibi durdu. İskemlenin üstüne attığı ceketinin cebinden bir kâğıt çıkardı, bana bir kuş masalı getirdiğini söyledi. Karşımdaki koltuğa oturup sehpadaki lambayı kendisine doğru çekti.

“Ben Ankuva kentinde oturan en zengin tüccarın karısı İyaya, onun oğullarının ve kızlarının annesi, ona güzel sözler söyleyen ve yemekler yapan, sıcak tutan giysiler için kumaş dokuyan ben, falcıya bir ekmek verdim ve ona şunları söyledim: Yeni senenin ürünü kaldırılmadan önce doğacak çocuğum iyilik ve bereketle mi gelecek evimize? Uzaktaki kocam gelince, baht açıklığı ve sağlık için kutsanmış bir ad verecek mi ona? Pazaryerinin üstünden geçen bulut güneşi örttü ve kuşların gölgeleri silindi. Falcı şöyle söyledi: Kocan kırmızı bir inek kesecek ve yas tutacak kadın. Çocuğunun babası ise ona bir ad veremeyecek. Tuzun nasıl tohumu yoksa ve yeşermese öyle. Düğün armağanlarının arasından keskin ağızlı bıçağı aldım, gitmeden önce bunları kardeşime anlattım ve mühürümü sözün ıslak toprağına bassın diye kâtibe verdim.”

Güldüm. “Bu niçin?”